

Nem a műfaj az elsődleges

A fiatal dzsesszgeneráció talán legelismertebb ütőse Dés András. A legkevésbé azért, mert a **műfaj** egyik népszerű egyénisége, Dés László fia. Saját tehetsége révén jutott oda, ahova, még ha persze beleszületett a szakmába. Az elmúlt tíz évben számos formációban megfordult, 2007 óta saját triója is van, amely nemrég jelentette meg Unquiet Stillness című bemutatkozó albumát.

Jávorszky Béla Szilárd | Népszabadság | 2009. március 20.

Szabó Bernadett

Mennyire volt tudatos döntés, hogy nem lép apja nyomdokaiba, s inkább ütőhangszeres lesz?

Abszolút tudat alatt működött, egy gyerekkori döntés eredménye, és az is a sors akarata, hogy zenész lettem. A szüleim hatévesen beírtak a kerületi zeneiskolába, s amikor feltették a kérdést, hogy milyen hangszerezen szeretnék tanulni, kapásból - mint minden kisfiú - a dobot mondtam. Persze hamar kiderült, hogy a klasszikus ütőhangszeres játék más, mint amire gondoltam, ott évekig kisdobon, vibrafonon, xilofonon, esetleg üstdobon kell tanulni ahhoz, hogy a végén jöhessen a dobszerelés. Nem is vettem igazán komolyan. Az érettségi idején pedig a zene teljesen háttérbe szorult. Minden más szerettem volna lenni, csak zenész nem. Mégis az lettem.

Mi érdekelte, foglalkoztatta akkoriban?

Minden hónapban más, hol színházi rendező akartam lenni, hol filmrendező, hol tanár. Ahogy később a húgaimnál láttam, ez normális ebben az életkorban. Másodjára felvettek az ELTE-re, magyar szakra, de csak másfél évig jártam oda, mert közben egyértelművé vált a sorsom. Egyszer csak azon kaptam magam, hogy intenzíven gyakorolok. Elkezdett bennem működni a zene, sokfelé játszottam, már a húszas éveim elején gyakorlatilag megéltem belőle.

Apja révén beleszületett a szakmába, mondhatnánk, a kezdetektől a körön belül volt. Ezt könnyebbséggként vagy inkább nehézséggként élte meg?

Is-is. A közeg valóban ismert, a korai megkeresések is ennek köszönhetőek. Az első dzsesszegyüttesem, a Bosambo vezetője, Tóth István "Sztív" akkoriban "pótapám", Gőz László zenekara, az ESP gitárosa is volt, tőle hallotta, hogy a "kis Dés ütőzik", ezért elhívott kipróbálni. Más kérdés, hogy aztán azért maradtam, mert szerettem velem játszani. Kaltenecker Zsolttal is úgy ismerkedtem meg, hogy szerettem volna zongorázni tanulni, s Gőz őt ajánlotta nekem. De mondjuk Juhász Gáborral is előbb találkoztam, mint hogy kollégák lettünk. Nekem megvoltak hát azok a csatornák, amelyek másoknak nem. Így a szakmába való bekerülés küzdelmes időszakát megspórolta számomra az élet. Viszont azokat az önismereti csatákat, hogy valóban elég tehetséges vagyok-e és nem csak az apám miatt hívnak, meg hogy van-e értelme ennek az egésznek, azt később nekem is meg kellett vívnom magammal. S fontos, hogy apám mindig kínosan ügyelt arra, hogy ne menedzseljen.

Ütős létére dob szakon végzett. Nem okozott ez belső konfliktusokat?

Dehogynem. Mivel a dzsessztanszokon nincs ütős szak, kénytelen voltam dobosként felvételizni és diplomázni. Bár úgy gondolom, tudok úgy dobolni, mint néhány kollégám, nem tartom magam dobosnak. Az, hogy négy helyett csak három végtagomat használom, másfajta gondolkodást is jelent. Kevesebb szólamot, kisebb dinamikai tartományt, de sokkal több színt. Volt idő, amikor ennek ellenére forszíroztam a dobot, több zenekarban is azon játszottam, de végül feladtam. Mert tudom, hogy sosem fogok úgy dobolni, ahogy azt elvárnám magamtól. Ahogy mondjuk Balázs Elemér, Borlai Gergő vagy Mohay András. Inkább leszek jó ütős.

De ez azért szűkíti is a lehetőségeit. Mostanság ugyan remekül beleillik Palya Bea, Szalóki Ági, Lantos Zoltán vagy Lukács Miklós zenekarainak hangképébe, meg persze a saját triójába, de a dzsesszegyüttesek szinte kivétel nélkül dobosban gondolkodnak.

Persze, én is érzem ezt, de éppen mostanában rendeztem le ezt a kérdést magamban. Nemrég Palya Beával New Yorkban koncerteztem, utána pár napot még kinn maradtam, koncertekre jártam. Többek között hallottam a bőgős John Patitucci triójának estjét egy kis vallási közösségben. Egy zongoristával és egy brazil ütőssel játszott, akusztikusan, teljesen egyszerű zenét, spirituálékat. És támolyogva jöttem ki a teremből. Azt gondolom, hogy Patitucci azért hívott oda ütőst, mert abban a közegben, ahhoz a zenéhez az kellett.

Nyilván ennek is köszönhető, hogy az utóbbi években az etnovilág felé mozdult. Vagy ez is régi szerelem?

Tudtommal zongorán komponál. Miért ezt a formát választotta?

Bár hozzám a zongora valóban sokkal közelebb áll, érdekes módon az ütőhangszeres idoljaim legnagyobb hatást gyakorló lemezein mind gitárosok játszanak. Így amikor létrehoztam a triót, én is gitárosban gondolkodtam. Ráadásul ennek a választásnak van egy praktikus oldala is: a gitáros hangzását nem befolyásolja a klubok, koncerthelyek eltérő technikai felkészültsége.

Már gimnáziumban megérintett az etnovilág, akkoriban tagja is voltam egy szefárd zsidó zenét játszó zenekarnak, egy időben sokat játszottam Yengibarjan Dáviddal is. A dzsessztanszokon eltöltött évek alatt azonban teljesen leszűkülött az érdeklődésem, szinte kizárólag ötvenes- hatvanas évekbeli dzsesszt hallgattam. Később megint kinyílt a világ, miután rájöttem, hogy számomra a legfontosabb az improvizáció, és ez nemcsak a dzsesszben, hanem más műfajokban, bizonyos népzeneekben is megvan. Ma már nem a műfaj az elsődleges, hanem az, hogy kikkel és milyen minőségű zenét játszom.

2007-ben megalapította a saját trióját. Újabb dilemma dőlt el ezzel?

Persze. Volt már nekem korábban is zenekarom, 7fő néven, amelyben könnyen emészthető saját dzsesszszámokat játszottunk, sok etnikus elemmel. Később éveket töltöttem a Balázs Elemér Groupban, de egy idő után úgy éreztem, dob melletti ütőhangszeresként már nem tudok újat hozni. Inkább az izgatott, hogy hogyan tudnék ütősként megfelelni a dob funkciójában. Így kerültem Palya Bea, Szalóki Ági, Lantos Zoltán, Lukács Miklós zenekaraiba. Aztán kiderült, vannak még olyan elképzeléseim a zenéről, amit egyikben sem tudok megvalósítani. Ehhez kellett a saját formáció.

Viszonylag kevés a gitáralapú dzsessztrió.

Az Unquiet Stillness változatos, főként etnikus, kisebb részben popzenei elemekkel tarkított kamaradzsessz. Csak azt nem értem, hogy miközben tele van könnyebben befogadható számmal, miért a sokak számára riasztónak hatható Kabn Kabnnal indul a lemez?

A környezetemben számos művészen látom, hogy mennyire próbál megfelelni a közönség elvárásainak. Egyfajta makacsság dolgozott bennem, hogy én aztán tényleg senkire nem leszek tekintettel. Az első számot a lemez készítésekor - meg ma is - frissnek, jónak tartom, úgy érzem, minden benne van, amit ma a zenéről gondolok, a spontaneitás, a szabadság, egy megismételhetetlen lenyomata a pillanatnak; igazi dzsessz. De a számlista összeállításánál valóban nem kértem tanácsot senkitől. S ezt ma már bánom. Mert a Kabn Kabn után talán néhányan kivesszék a CD-t a lejátszóból. Azok is, akikhez pedig szerettem volna, hogy eljusson ez az anyag. Legközelebb az ilyen részletekre is jobban odafigyelek.